

Inleiding

Inleiding Bredase Begroting 2024

Groen, gastvrij en grenzeloos. Dat is het Breda van de toekomst. Hier handelen wij naar het motto: als je kiest, word je gekozen. Want alleen zó blijft Breda relevant. En dát Breda is voorbereid op de toekomst. Dagelijks werken wij met heel veel betrokken Bredanaars, ondernemers en partners samen om Breda steeds een beetje mooier te maken. In de Kadernota gaven we aan dat we in 2024 uitvoeren wat we hebben afgesproken. Deze begroting geeft nog meer inkleuring over hóe we dat gaan doen. 'Dichtbij doen' blijft een belangrijk uitgangspunt. Wij pakken door op toekomstvisies uit de vorige bestuursperiode en voeren plannen uit van ons bestuursakkoord (2022-2026). Dat doen we samen met onze partners in Breda en de regio. Het jaar 2024 kenmerkt zich door realisatie, uitvoering, en het op orde brengen van onze basis. Het financieel meerjarenperspectief biedt weinig ruimte voor nieuwe ambities. Daarom temperen we aanvullende ambities boven op het bestuursakkoord als daar extra financiële middelen voor nodig zijn.

Onze kijk op de toekomst van Breda

We willen dat Breda herkenbaar, eigentijds en relevant blijft. Wij focussen op waar we impact kunnen maken en kijken naar wat wél kan. We maken onze stad op 't Zoet, in de Oostflank, op het Seelig-terrein, langs de Nieuwe Mark, in Bavel en op zoveel plekken én manieren meer. De stad groeit en onze dorpen ontwikkelen mee. Naar een Breda met meer groen en gelijkere kansen voor iedereen. Een steeds duurzamer Breda. Daarvoor hebben we Verbeter Breda en onze wijkdeals. Een steeds innovatiever Breda door het ontwikkelen van een sterk Innovatiedistrict. Een Breda waar mensen zich veilig voelen. Een Breda dat bereikbaar is en blijft. Een Breda dat bruist.

Wij zien dat Bredanaars verantwoordelijkheid nemen voor hun stad en hun buurt. Daarbij helpen we graag, bijvoorbeeld door ruimte te geven waar het kan. Rechtvaardigheid én wederkerigheid vinden we belangrijk. Dat betekent bijvoorbeeld dat als we extra geld investeren, we ook mogen verwachten dat inwoners of ondernemers zich actief inzetten om Breda een beetje mooier te maken. En daarbij kijken we steeds naar de redelijkheid van wat we doen, leggen uit wat we bedoelen en doen wat we zeggen.

Als 9e stad van Nederland en centrumstad in de regio pakken we de vraagstukken die op ons afkomen kordaat aan. En die zijn er volop, want de wereld verandert en dat merken we ook in ons persoonlijke leven. Dat geldt voor klimaatverandering, de snelle overgang naar duurzame energie, de vergrijzing en de groeiende vraag naar zorg, het tekort aan betaalbare woningen en bedrijventerreinen, de uitdagingen bij de jeugdhulp, de kansen en risico's van de verdergaande digitalisering en uitdagingen als polarisatie, discriminatie en uitsluiting.

We zorgen bij de uitvoering van onze plannen voor gezonde financiën. We zijn echter ook afhankelijk van het geld dat we van het Rijk ontvangen om onze taken te kunnen blijven uitvoeren. Daar zien we op lange termijn nu een gat ontstaan waarover we nog, als gezamenlijke gemeenten, met het Rijk in gesprek zijn. Gemeenten hebben gezamenlijk bij het Rijk aangegeven dat de zorgen en de onzekerheid in de maatschappij, de uitdagingen voor de toekomst en het dalende vertrouwen in de overheid vragen om verantwoordelijkheid en daadkracht. En om voldoende structurele middelen. In deze begroting maken we keuzes om ervoor te zorgen dat de financiën gezond blijven en de basis op orde is. We volgen hierin het advies van de VNG: we presenteren in de meerjarenraming voor 2024 en 2025 een sluitende begroting en we brengen de lasten voor 2026 en 2027 in beeld met een realistische begroting. Een financiële buffer vinden we belangrijk, daarom bewaken we onze risico's nauwkeurig. We sturen actief op het verlagen ervan en zorgen voor genoeg eigen vermogen. Zo is ons weerstandsvermogen op orde en houden we financiële ruimte om op terug te vallen als het tegenzit. Het komende jaar gaan we graag met de raad in gesprek over de gewenste hoogte van het weerstandsvermogen, over hoe groot de buffer moet zijn.

Plannen uitvoeren

Breda is een aantrekkelijke stad om te wonen. Toch wordt het ook hier steeds lastiger om een betaalbaar huis te vinden. We willen de woningmarkt voor iedereen toegankelijk houden. Daarom blijven we bouwen, bouwen, bouwen. In de woonvisie 2024 ligt de nadruk op meer sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen en we doen wat in ons bereik ligt om dit voor elkaar te krijgen. In 2024 bieden we opnieuw startersleningen aan voor mensen die een betaalbare koopwoning zoeken. De inmiddels ingevoerde opkoopbescherming helpt om speculanten op de woningmarkt te weren. En onze aangepaste verordeningen dragen bij aan meer en betere goedkope en middeldure woningen. Met gemeenten uit de regio Breda-Tilburg, de woningcorporaties en het Rijk zorgen we voor extra betaalbare en flexibele woningen. Er komt een tussenvoorziening waarmee we versneld woonruimte creëren voor statushouders, mensen die uitstromen uit beschermd wonen en studenten.

Deze bestuursperiode komen er weer 6000 woningen bij. We pakken door op de grote gebiedsontwikkelingen en voeren uit: het doortrekken van de Mark, 't Zoet (CrossMark), Centrum-Oost en Gasthuisvelden. In de zomer van 2024 draagt Defensie het terrein Gasthuisvelden over aan de gemeente en kunnen we meters maken. We blijven ons inspannen om extra geld van het Rijk te krijgen voor deze grote stedelijke projecten. Ook blijven we onverminderd zoeken naar oplossingen voor de stijgende bouwkosten. Per 1 januari 2024 geldt de Omgevingswet. De nieuwe wet helpt ons om samen met de stad verder te bouwen aan een optimale leefomgeving via snelle en duidelijke procedures. Onze vergunningverleners en adviseurs zijn daar op voorbereid.

Steeds meer mensen in Breda ervaren moeilijkheden om rond te komen door de inflatie en dure huur- en koopwoningen. We blijven ons inzetten om armoede te bestrijden en presenteren volgend jaar een nieuwe visie op het armoede- en schuldenbeleid. We willen dat meer mensen in aanmerking komen voor de BredaPas en het Jeugdfonds Sport en Cultuur, en dat het fonds ook toegankelijk wordt voor volwassenen. Ook blijven we zoveel mogelijk mensen naar werk begeleiden, zodat mensen mee kunnen doen. We presenteren een nieuwe visie op de arbeidsmarkt die eraan moet bijdragen dat onderwijs beter aansluit op werk. De wijkaanpak Verbeter Breda (ontwikkeld door inwoners en instanties) draagt bij aan gelijke kansen voor iedereen in Breda. In 2024 voeren we diverse plannen uit het Pact van Breda deel 3 uit. Een mooi voorbeeld hiervan is de opening van de bieb 4.0 in de Hoge Vucht.

Ook onze ondernemers kampen met uitdagingen, zoals een tekort aan grondstoffen en personeel, en stijgende kosten. Het aantal faillissementen neemt toe. De overgang naar een duurzame economie is belangrijk. We willen een relevante lokale economie om werk en welvaart veilig te stellen. Een relevante economie die vitaal, veerkrachtig en groen is. Daarom stimuleren we bedrijven om te innoveren, te verduurzamen en te vergroenen. Samen met bedrijven, kennis- en onderwijsinstellingen, innovatieclusters en arbeidsmarktorganisaties versterken we de bedrijven die zich bezighouden met toegepaste technologie en creativiteit. In 2024 bouwen we verder aan het Innovatiedistrict Breda: een specifiek ruimtelijk gebied in de stad waar werk en kennis samen komt en experimenten makkelijk worden geboren. En in 2024 heeft Breda een Gamehub, als 'huiskamer' voor de game community. We ondersteunen innovatieve ondernemers en werken met andere regio's samen. De groeiende stad vraagt ook meer ruimte voor werk. Nieuwe plaatsen om te groeien, te ondernemen, op bestaande én nieuwe bedrijventerreinen.

We willen bereikbare en veilige dorpen en wijken. Of je nu met de auto gaat, met de fiets, met het openbaar vervoer of te voet. Met een uitgebreid mobiliteitsnetwerk zorgen we ervoor dat iedereen zich zo prettig mogelijk van A naar B kan verplaatsen. In 2024 onderzoeken we of de plannen voor de ondertunneling van de Noordelijke Rondweg daadwerkelijk haalbaar zijn. Ook blijven we de verkeersveiligheid rondom scholen verbeteren. Hierover voeren we het gesprek met scholen. En we zetten betaald parkeren in bij de wijken rond het centrum om onze buurten leefbaar en bereikbaar te houden.

Onze wijken en dorpen zijn levendig, dat wordt voor een groot deel verzorgd door vrijwilligers, verenigingen en ondernemers. In 2024 komt er een 'loket buurt evenementen' om evenementen in wijken en dorpen te ondersteunen en onze stad en dorpen aantrekkelijk en verrassend te houden.

Een gezonde leefstijl is belangrijk voor het welzijn van mensen en daar kun je zelf preventief al veel aan doen. We richten ons daarom meer op preventie en positieve gezondheid en, specifieker in 2024, op leefstijl, fysieke en sociale omgeving, gezond eten, voldoende bewegen en ontspannen. Wij zijn ervan overtuigd dat dit bijdraagt aan bereikbare en betaalbare zorg voor de mensen die zorg écht nodig hebben. We werken verder aan de regie over het jeugdstelsel en de Wmo. Samen met de regiogemeenten, cliënten, professionals en instellingen willen we de kosten beheersbaar houden en de dienstverlening verbeteren. In de regio maken we nu bijvoorbeeld afspraken om de jeugdzorg samen in te kopen en werken we aan de transitie van de jeugdzorg. Dit moet de kwaliteit, toegankelijkheid en effectiviteit van de jeugdhulp verbeteren en de efficiëntie en samenwerking in de sector vergroten. Dit doen we binnen de middelen die we hiervoor van het Rijk ontvangen. De Vrouwenopvang van Safegroup is al tijden toe aan een verbouwing. Vrouwen en kinderen die op deze plek een veilige haven zoeken, horen in een prettige omgeving te verblijven. Deze verbouwing gaan we starten.

Het nieuwe beleid 'Breda Samen Doorpakken' is in 2023 vastgesteld. Als gevolg daarvan financieren we vanaf 2024 de activiteiten die bijdragen aan een kansrijke jeugd, bestaanszekerheid, zelf- en samenredzaamheid, gezond en actief leven, thuiskomen in Breda en een veilig thuis. Onze maatschappelijke partners zijn van grote meerwaarde. We ondersteunen hen daarom de komende jaren extra via de waardenetwerken. We verwachten dat er ondanks de extra investeringen, ook de komende jaren nog keuzes moeten worden gemaakt door prijsstijgingen en hogere cao-lonen.

In 2024 presenteren we onze nieuwe visie op het lokale onderwijs, die meer aan gaat sluiten op onze visie op de jeugd. We nemen daarin ontwikkelingen mee als digitaal onderwijs en de grote vraag naar gekwalificeerd personeel. Deze visie maken we

samen met onze onderwijspartners en andere relevante partners. Vanaf 2024 is er ook extra geld voor de brede aanpak om de Bredase schoolgebouwen aantrekkelijker, duurzamer en toekomstbestendig te maken. De schoolgebouwen willen we vaker laten gebruiken door onze maatschappelijke partners. Daarnaast passen we in 2024 de samenwerkingsafspraken aan, waarbij de afstand tussen de schoolbesturen en de gemeente kleiner wordt. Ook zetten we extra geld in om tekorten in het leerlingenvervoer aan te pakken. Iedereen moet zich kunnen ontwikkelen in Breda. Dat draagt bij aan een inclusieve samenleving. Daarom maken we in 2024 een uitvoeringagenda voor diversiteit en inclusie.

De openbare ruimte is het visitekaartje van Breda. Daarom verbeteren we in 2024 de kwaliteit van onze pleinen, straten, parken, speeltoestellen, buitensportplekken, wegen, fietspaden en voetpaden. Meerdere bruggen en viaducten zijn aan vervanging toe en we onderzoeken of het Rijk daaraan mee zal betalen. Daarnaast maken we een plan voor onze sport- en cultuuraccommodaties: het Integraal Huisvestingsplan voor Sport en Cultuur en maken we een ontwerp voor de nieuwe multifunctionele accommodatie (MFA) in Bavel. We maken het openbaar groen in Breda mooier en gaan die duurzamer beheren. We verbeteren de waterkwaliteit, gaan klimaatverandering tegen en verminderen de vraag naar energie. We investeren ook buiten in makkelijk toegankelijke en veilige plekken. Dat we een sportieve, gastvrije en toegankelijke stad zijn, zie je ook aan de Special Olympics nationale spelen, die we in 2024 samen met Tilburg organiseren.

Ook de afvalinzameling heeft te maken met stijgende kosten, onder andere door de stijgende cao-lonen. Naast de reguliere stijging verhogen we de afvalstoffenheffing daarom voor 2024 eenmalig met 5%. Deze verhoging ligt lager dan het percentage waarmee de cao-lonen stijgen.

Breda wil een groene en gezonde stad zijn, die klaar is voor de toekomst. We groeien hard en lopen tegelijkertijd tegen grenzen aan. Denk maar aan stikstof, hittestress en schaarste op het elektriciteitsnet. Daarom versnellen we onze klimaataanpak en maken we vaart met 'Breda stad in een park'. We ontwikkelen nieuwe natuur, zoals in de landgoederenzone in de Haagse Beemden. Ook komen we met een nieuw Stedelijk Waterplan. Samen met de woningcorporaties werken we verder aan de wijkenergieplannen. We besteden aandacht aan circulariteit en duurzame oplossingen, zoals hergebruik, consuminderen, duurzamer consumeren, repareren, delen en lenen. Ook denken we na over de toekomst: hoe zorgen we ervoor dat Breda altijd voldoende energie heeft? We maken een plan waarmee we inspelen op de schaarste op het elektriciteitsnet, de nieuwe Wet collectieve warmtevoorzieningen, lokale energiehub's en de toekomstige rol van het Amerwarmtenet. We schrijven in op een nieuwe tranche van het Volkshuisvestingsfonds, bedoeld om woningen in aandachtswijken te verduurzamen en willen het project uitbreiden naar andere wijken. Daarvoor is cofinanciering nodig. We kijken naar kansen om in de aanvraag ook het verbeteren van de openbare ruimte en maatschappelijke sociale voorzieningen mee te nemen.

Het Bredase cultuuraanbod versterkt onze uitstraling als grenzeloze en gastvrije stad. In 2024 is het nieuwe cultuurbeleid klaar. Het nieuwe cultuurbeleid is opgesteld met onze partners in de stad en richt zich op de basis voor cultuur in Breda, cultuur voor jeugd en jongeren en talentontwikkeling in de creatieve industrie. We zoeken ook aansluiting bij andere beleidsterreinen, zoals economie, openbare ruimte, stedelijke ontwikkeling en onderwijs.

De Grote Kerk is van alle Bredanaars, en heeft een belangrijke waarde voor de stad. Zowel op maatschappelijk, cultureel als economisch vlak. Het is ons visitekaartje. Daarom stellen we structureel middelen beschikbaar om de Grote Kerk te onderhouden en gratis toegankelijk te houden. Daarnaast stellen we middelen beschikbaar om invulling te geven aan de raadsnotie die oproept om met de Grote Kerk in gesprek te gaan over de ambities én te onderzoeken hoe we structureel extra kunnen ondersteunen.

Wij willen leven en werken in een leefbare, schone en veilige stad. In 2024 stellen we daarom een nieuw meerjarenplan veiligheid op, gericht op een grotere pakkans van criminelen en het terugdringen van de criminaliteit in Breda. We maken een top 10 van de plaatsen waar de meeste overlast is en pakken deze hotspots als eerste aan. We werken met een preventieve aanpak tijdens de jaarwisseling. We werken samen met maatschappelijke organisaties en weten zo continu hoe de sfeer in de stad is. Zo komen mogelijke overtreeders in beeld en kunnen ze meteen benaderd worden. Op 15 december 2023 starten we met het experiment 'gesloten coffeeshopketen' samen met Tilburg. We zetten met maatschappelijke partners in op 'Preventie met Gezag', waarbij we ervoor zorgen dat jongeren met een hoog risico op een criminele toekomst bouwen aan een positieve deelname aan de samenleving.

De samenleving digitaliseert snel. Breda grijpt alle kansen om digitalisering slim en ethisch in te zetten, zodat digitalisering bijdraagt aan onze kwaliteit van leven. De visie Breda is daarbij onze leidraad. Zo zijn we aangesloten bij het Stedelijk Ethisch Team, dat ervoor zorgt dat we oog houden voor de belangen van onze inwoners. In 2024 bouwen we samen met onze partners verder aan de digitale kopie van onze stad: de digital twin. We hebben aandacht voor mensen die moeilijker mee

komen, daarom werken we samen met het onderwijs en bedrijfsleven. We versterken het gamecluster in Breda en onderzoeken of e-sports hier bij past. Daarnaast versterken we onze uitstraling als internationale hotspot voor toegepaste technologie en creatieve industrie (TT&C).

Voor dit alles hebben we een krachtige en professionele gemeentelijke organisatie nodig. En precies dat is de uitdaging met de huidige krapte op de arbeidsmarkt. We ontwikkelen de organisatie door bijvoorbeeld onze medewerkers te stimuleren zich flexibel, integraal werkend en toekomstgericht op te stellen. We moedigen hen aan zich persoonlijk en professioneel te blijven ontwikkelen. We stimuleren innovatie en werken samen aan digitale oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. De stad groeit en de organisatie groeit. Ook doordat we steeds meer taken van het Rijk over krijgen. Investerings in onze bedrijfsvoering zijn achtergebleven bij de groei van onze begroting. Terwijl eisen aan de bedrijfsvoering, bijvoorbeeld op het gebied van informatieveiligheid, zijn vergroot. Ook vraagt de verdergaande digitalisering en datagestuurde werk om extra investeringen in de organisatie. We trekken voor nu extra geld uit. Voor de toekomst willen we onze basis op orde hebben, een aantrekkelijke werkgever zijn en de organisatie klaar zetten voor een digitale en duurzame toekomst.

Tot slot, wij zijn het college van 'doen'. Heldere keuzes en daadkracht zijn nodig. We willen uitblinken in ons beleid, uitvoering én met praktische oplossingen. In contact met onze Bredanaars en samen met onze partners, Tilburg, Den Haag en Brussel. We nodigen ook u van harte uit om samen met ons naar oplossingen te zoeken, keuzes vlot uit te voeren.

Met het uitvoeren van ons bestuursakkoord blijven we ons richten op wat Breda en haar inwoners écht nodig hebben. Door dicht bij onze inwoners te blijven, gaan we ook in 2024 samen sterk vooruit!

WAT BETEKENT DEZE BEGROTING VOOR DE BREDANAAR?

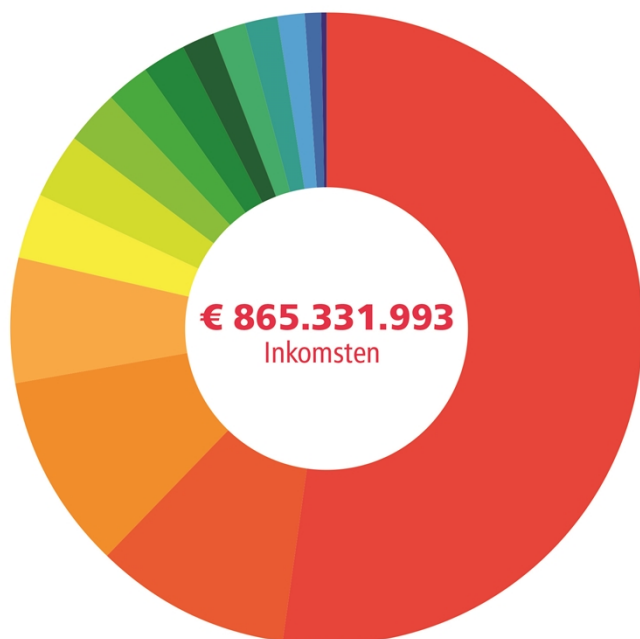
Een Bredenaar betaalt in 2024 aan woonlastenheffingen:

- De onroerende zaakbelasting (OZB) blijft gelijk zoals afgesproken. Bredanaars met een eigen huis met een WOZ-waarde van € 315.000 gaan hierdoor bij benadering per jaar € 202,55 betalen.
- De afvalstoffenheffing wordt ten opzichte van 2023 geïndexeerd met 2% en eenmalig 5%. Het bedraagt voor een eenpersoonshuishouden € 261,24 en voor een meerpersoonshuishouden € 386,88.
- De rioolheffing wordt ten opzichte van 2023 geïndexeerd met 2% en bedraagt € 193,92 voor waterverbruik tot 500 m³.

De kosten bij Afvalservice zijn fors gestegen, onder andere door de CAO stijging. Alle kosten die we maken voor het ophalen van het huishoudelijk afval moeten we doorberekenen in de afvalstoffenheffing. Daarom moeten we de afvalstoffenheffing eenmalig met nog eens 5% verhogen.

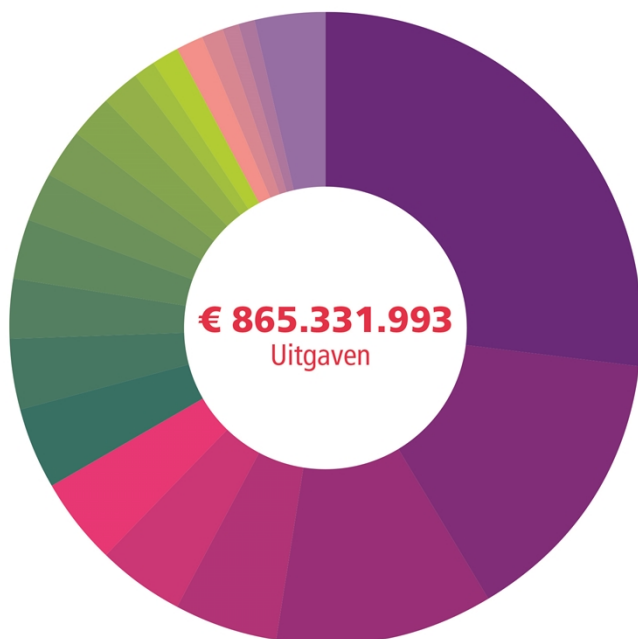
De totale gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden stijgen in 2024 met 3,87% ten opzichte van 2023. Voor een eenpersoonshuishouden stijgen de gemiddelde woonlasten met 3,51% ten opzichte van 2023. Voor een nadere toelichting op de ontwikkeling van de woonlasten verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.

HOE ZIEN ONZE INKOMSTEN EN UITGAVEN ERUIT?

	Gemeentefonds	€ 454.031.805
	Inkomensvoorziening	€ 86.204.709
	Woonlastenheffingen	€ 85.979.928
	Bijdrage vanuit gemeenten o.a. jeugd	€ 54.696.777
	Subsidies	€ 29.246.254
	Overige opbrengsten derden	€ 29.166.327
	Grondexploitaties	€ 22.899.990
	Mutatie reserves	€ 20.495.636
	Opvang vluchtelingen	€ 19.297.915
	Leges & heffingen	€ 14.969.189
	Parkeren	€ 14.731.398
	Afvalverwerking	€ 13.677.301
	Verhuur vastgoed	€ 11.433.329
	Bedrijfsvoering	€ 7.135.940
	Grote projecten	€ 1.365.495
		€ 865.331.993

De totale inkomsten bedragen € 865,3 miljoen. Deze zijn ingedeeld in twee categorieën: inkomsten van het Rijk en de overige inkomsten. De inkomsten van het Rijk zijn de belangrijkste categorie en bestaan uit de algemene uitkering en de specifieke rijksbijdragen (bijvoorbeeld voor bijstandsuitkeringen). De overige inkomsten omvatten de woonlastenheffingen (OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing), parkeerinkomsten, subsidies, huuropbrengsten en overige opbrengsten.

 Jeugd/Wmo	€ 234.048.715
 Participatie/Armoede	€ 125.689.729
 Bedrijfsvoering	€ 97.314.662
 Beheer openbare ruimte	€ 44.796.901
 Veiligheid	€ 39.031.473
 Onderwijs (incl. huisvesting)	€ 37.969.687
 Afvalservice	€ 36.068.891
 Cultuur	€ 29.939.120
 Vastgoedbeheer	€ 27.521.879
 Grondexploitatie	€ 25.906.474
 Opvang vluchtelingen	€ 22.039.421
 Milieubeheer	€ 21.779.419
 Dienstverlening	€ 18.876.167
 Riolering	€ 16.773.472
 Economische zaken en evenementen	€ 11.491.530
 Sportbevordering/Volksgezondheid	€ 11.460.324

 Mutatie reserves	€ 10.833.010
 Parkeren	€ 10.454.969
 Grote projecten	€ 8.179.579
 Mobiliteit	€ 6.808.937
 Overig	€ 28.347.634
	€ 865.331.993

De totale uitgaven bedragen € 865,3 miljoen. In bovenstaand overzicht is uitgesplitst waaraan we het geld uitgeven. De uitgaven zijn gebaseerd op de geraamde lasten voor de verschillende programma's. De uitgaven betreffen salariskosten, uitkeringen, subsidies, programmatische uitgaven, renten en afschrijvingen en stortingen in reserves en voorzieningen. Een nadere toelichting op de uitgaven is per programma opgenomen.

HOE ZIET ONZE ACTUELE FINANCIËLE POSITIE ERUIT?

Voortvarend werken we verder aan onze ambities uit het bestuursakkoord 'Dichtbij doen, samen sterk vooruit'. Deze titel van het bestuursakkoord laat zien dat het college kijkt naar de stad van vandaag, morgen en die van de toekomst. En hierbij zijn we alert op noodzakelijke financiële impulsen die bij de groei van de stad horen. Ook als het gaat om de organisatie. Als er zich tussentijds nieuwe initiatieven aandienen maken we keuzes. Want juist zo maken we het verschil voor onze dorpen en wijken. Keuzes waarvan wij denken dat ze nodig zijn om Breda, zowel nu als in de toekomst, te laten blijven floreren. Dit zijn geen aanvullende impulsen voor (nieuw) beleid, maar om de basis op orde te houden en om kansen te grijpen.

Met de keuzes die we maken, komen we tot een structureel sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025. De beschikbare financiële middelen voor gemeenten zijn momenteel onvoldoende om ook een sluitende begroting voor de jaren 2026 en 2027 op te stellen. Daarom presenteren we een niet sluitende begroting voor 2026 en 2027 en daarmee volgen we het advies van de VNG om in de begrotingsjaren 2026 en 2027 reëel te begroten en de tekorten te laten zien.

De keuzes leiden tot het volgende financiële beeld:

Bedragen x € 1 miljoen

Actualisaties en keuzes	2024	2025	2026	2027
<i>Saldo meerjarenperspectief na meicirculaire 2023</i>	1,13	8,13	-0,90	-8,52
Autonome ontwikkelingen	0,93	2,13	-0,51	0,36
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	-0,61	-0,70	-0,78	-0,84
Diverse impulsen < € 0,1 miljoen	-0,10	-	-	-
Diversiteit en Inclusie (incidenteel)	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Eenmalig minder storten in de algemene reserve	4,35	-	-	-
Griffieplan 2023 - 2027	-0,09	-0,09	-0,09	-0,09
Grote Kerk (activiteiten)*	-0,08	-0,15	-0,15	-0,15
Grote Kerk (beheer)	-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
Leerlingenvervoer	-0,80	-0,60	-0,60	-0,60
Organisatie	-2,56	-3,67	-4,71	-5,08
Parkeren (niet indexeren en verlaging parkeertarieven)	-0,80	-0,80	-0,80	-0,80
Starterslening (dekking rentekosten voor € 5 miljoen extra)*	-0,08	-0,08	-0,10	-0,10
Volkshuisvestingsfonds, cofinanciering subsidie 2e tranche	-	-0,50	-0,50	-0,50
Waardenetwerken*	-1,75	-1,75	-1,75	-1,75
Wet kwaliteitsborging	-0,20	-0,20	-0,20	-
Totaal actualisaties en keuzes	-0,89	1,47	-11,33	-18,31
Prioritering binnen bestaande budgetten in de begroting	0,90	0,15	0,18	0,18
Saldo meerjarenperspectief begroting 2024	0,01	1,62	-11,15	-18,14

*Voor de waardenetwerken (€ 0,75 miljoen in 2024), voor de Grote Kerk (€ 0,075 miljoen structureel) en voor de starterslening (€ 0,075 miljoen oplopend naar € 0,1 miljoen structureel) prioriteren we binnen de bestaande budgetten.

Algemene reserve	2024	2025	2026	2027
GameHub Breda	-0,19	-0,20	-0,13	-0,12
Tussenvoorziening (tijdelijke uitbreiding sociale woningvoorraad)	-0,40	-0,80	-0,80	-
Verbouwing vrouwenopvang	-1,60	-2,60	-1,41	-
Volkshuisvestingsfonds, cofinanciering subsidie 1e tranche	-1,20	-1,20	-	-
Totaal beroep op algemene reserve	-3,39	-4,80	-2,34	-0,12

TOELICHTING

Hieronder lichten we de actualisaties en keuzes toe. In de begrotingsprogramma's worden alle keuzes verder toegelicht:

Bijdrage gemeenschappelijke regelingen

Bij diverse gemeenschappelijke regelingen is de bijdrage van gemeente Breda verhoogd. Met prijsstijgingen als gevolg van autonome ontwikkelingen is bij de Kadernota 2023 rekening gehouden. Echter stijgt de bijdrage bij sommige regelingen harder door verschillende oorzaken. Het gaat om de volgende regelingen: Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB), Gemeentelijke Gezondheidsdienst West-Brabant (GGD), de Omgevingsdienst West-Brabant (OMWB) en Geweld In Afhankelijkheidsrelaties (GIA).

Diverse impulsen < € 0,1 miljoen

Voor een passende aanpak voor Vertrouwen in de politiek voor Breda en het ontwikkelen van de dierenwelzijnsnota stellen we voor beiden € 0,05 miljoen beschikbaar.

Diversiteit en Inclusie

Voor het realiseren van de in het bestuursakkoord genoemde ambities op het gebied van Diversiteit en Inclusie stellen we voor de periode 2024 tot en met 2027 € 0,1 miljoen per jaar beschikbaar.

Eenmalig minder storten in de algemene reserve

Jaarlijks storten we middelen in de algemene reserve. Gezien de omvang van ons weerstandsvermogen stellen we voor om eenmalig in 2024 € 4,35 miljoen niet te storten in algemene reserve. Op deze manier kunnen we voor 2024 andere keuzes maken en houden we een goed weerstandsvermogen.

Griffieplan 2023 - 2027

De gemeenteraad stelde op 14 september 2023 het griffieplan 2023 – 2027, inclusief benodigde financiële middelen, vast.

Grote Kerk (activiteiten)

Mede naar aanleiding van de aangenomen motie 'Die mooie slanke toren in het hart van elke Bredanaar' (22 juni 2023) stellen we vanaf 2024 vanuit bestaand budget € 0,075 miljoen beschikbaar. Vanaf 2025 komt daar nog eens € 0,075 miljoen vanuit het meerjarenperspectief bij, waardoor de structurele impuls vanaf 2025 € 0,15 miljoen zal bedragen.

Grote Kerk (beheer)

Er zijn voor de Grote Kerk niet voldoende middelen beschikbaar om een gezonde exploitatie te kunnen voeren. Daarom gaan we structureel € 0,15 miljoen extra beschikbaar stellen voor het beheer van de Grote Kerk.

Leerlingenvervoer

Gemeente Breda bekostigt onder bepaalde voorwaarden het vervoer van leerlingen. We zien dat de kosten de afgelopen jaren hard gestegen zijn. Om deze gestegen kosten op te vangen stellen we voor 2024 € 0,8 miljoen beschikbaar en vanaf 2025 € 0,6 miljoen. Daarnaast gaan we strakker sturen op de voorwaarden zoals die zijn opgenomen in de verordening om de kostenstijging te stoppen in 2024 en zetten vanaf 2025 in op een vermindering van beïnvloedbare kosten.

Organisatie

Investerings in de bedrijfsvoering van de organisatie zijn achtergebleven bij de groei van onze begroting. Om ervoor te zorgen dat basis op orde is en dat ook blijft, investeren we de komende jaren in onze organisatie.

Parkeren

We kiezen ervoor om de parkeertarieven in 2024 niet te indexeren (€ 0,4 miljoen). In 2024 gaan we parkeertarieven verlagen (€ 0,4 miljoen).

Startersleningen

We gaan de starterslening opnieuw aanbieden. We stellen € 5 miljoen beschikbaar. De rentelasten die bij de startersleningen horen zullen we opvangen binnen de beschikbare middelen van de bouw- en woonagenda.

Volkshuisvestingsfonds, 2e tranche

Ten behoeve van de subsidie aanvraag cofinanciering voor de 2e tranche van het Volkshuisvestingsfonds is er vanaf 2025 € 0,5 miljoen vrijgemaakt. Daarnaast wordt € 1 miljoen aan investeringskrediet Verbeter Breda ingezet als cofinanciering. Gezien de aard van de uitgaven wordt hiervan € 0,2 miljoen omgezet naar exploitatiemiddelen.

Waardenetwerken

Voor 2024 voegen we € 1,75 miljoen toe aan de waardenetwerken. Deels doen we dit door prioritering binnen bestaande budgetten in de begroting (€ 0,75 miljoen) voor sociale raadsleden en psychosociale hulp bij schulden. Vanaf 2025 is er structureel € 1,75 miljoen per jaar beschikbaar.

Wet kwaliteitsborging

Door de invoering van de Wet Kwaliteitsborging (Wkb) op 1 januari 2024 zal een aantal functies niet meer mogen worden gedekt door legesinkomsten. Hiervoor is tot en met 2026 € 0,2 miljoen per jaar nodig.

GameHub Breda

Voor het realiseren van een GameHub willen we de kans grijpen om, samen met een van onze partners in de stad, een pand te verbouwen en dat voor een periode van minimaal 10 jaar te gebruiken. Het gaat hier om investerings- (noodzakelijk inbouw pakket) en exploitatielasten.

Tussenvoorziening

We willen een tijdelijke uitbreiding van de sociale woningvoorraad creëren, de zogenaamde tussenvoorziening, zodat het aanbod betaalbare huurwoningen voor een bredere doelgroep beschikbaar blijft. Met het clusteren van de doelgroep op één (tijdelijke) locatie kan er extra ingezet worden op woonvaardigheden en community building. Voor de exploitatielasten stellen we € 0,4 miljoen, oplopend tot € 0,8 miljoen in 2025 en 2026, beschikbaar.

Daarnaast is een investering nodig van € 1,8 miljoen, deze wordt gedekt uit een inkomende subsidie.

Verbouwing vrouwenopvang

Voor de jaren 2024 tot en met 2026 stellen we vanuit de algemene reserve € 5,61 miljoen extra beschikbaar voor de renovatie van de vrouwenopvang.

Volkshuisvestingsfonds, 1e tranche

In de meerjarenplanning van het Volkshuisvestingsfonds wordt € 8,0 miljoen van 2027 en 2028 naar 2024 en 2025 gehaald om in te zetten voor VvE's. De cofinanciering is € 2,4 miljoen. Door deze verschuiving in de tijd is er voor 2024 en 2025 elk € 1,2 miljoen beschikbaar

WAARIN GAAN WE INVESTEREN EN HOEVEEL?

Het Strategisch Investeringsplan (SIP) is een flexibel sturingsinstrument voor het gemeentebestuur om optimaal te kunnen bijsturen op actuele veranderende maatschappelijke, organisatorische en financiële omstandigheden. Het bevat actuele informatie zodat beheersing, sturing, integrale besluitvorming en verantwoording van en over gemeentelijke investeringsvraagstukken periodiek kan plaatsvinden. Het instrument bevat inhoudelijke en financiële onderbouwingen over de investeringsprojecten vanaf ambitie tot en met realisatiefase, en heeft een lange tijdhorizon van 20 jaar.

Het is van groot belang dat we blijven investeren in de stad om de gewenste ambities en doelen te realiseren. We programmeren in 2024 voor € 112,8 miljoen aan investeringen in de stad en in de periode 2024-2027 zelfs voor € 424 miljoen. Hierin zijn onder andere de grote ontwikkelingen zoals Centrum Oost, Nieuwe Mark, 't Zoet-Haveneiland, Havenkwartier - de Strip, de multifunctionele accommodatie in Bavel, realisatie ecologische hoofdstructuur, mobiliteit en beheer openbare ruimte (waaronder riolering).

We weten uit ervaring dat niet alle geplande investeringen ook daadwerkelijk conform programmering tot investeringsuitgaven leiden. Door diverse omstandigheden lopen geplande investeringen vertraging op, denk onder andere aan nieuwe wetgeving, langere doorlooptijden van procedures en participatietrajecten. We weten echter vooraf niet welke investeringen vertragen. Daarom hanteren we in het SIP de systematiek van overprogrammering. Dit met als doel het beschikbare investeringsvolume zoveel als mogelijk in de stad te kunnen besteden. Uiteraard sluiten deze extra geprogrammeerde investeringen ook volledig aan bij de geformuleerde ambities en beleidsdoelstellingen van onze mooie stad. Hieronder vindt u de planning per begrotingsprogramma voor de jaren 2024-2027.

Bedragen x € 1.000

Strategische investeringsplanning	2024	2025	2026	2027
Vitaal en Sociaal Breda	600	550	450	450
Ondernemend Breda	36.332	42.619	33.200	38.404
Duurzaam wonen in Breda	33.102	21.920	18.666	11.907
Basis op Orde	33.980	39.215	39.845	40.600
Organisatie en financiën van Breda	8.765	8.840	7.544	7.050
Totaal gemeentelijke investeringen	112.779	113.143	99.705	98.411
Beschikbare dekkingsmiddelen	100.619	90.318	82.780	93.276
Overprogrammering	12%	25%	20%	6%

In onderstaande tabel zijn de additionele investeringen opgenomen voor 2024-2027. Bij de begrotingsprogramma's wordt inzicht en toelichting gegeven op de diverse geplande investeringsprojecten in de periode 2024-2027. In de financiële begroting (bijlage SIP) wordt toelichting gegeven op het strategisch investeringsplan als instrumentarium en is het volledige overzicht van investeringen voor de periode 2024-2032 opgenomen.

Bedragen x € 1.000

Vitaal en sociaal Breda	2024	2025	2026	2027
Speeltoestellen		450	450	450
Subtotaal		450	450	450
Ondernemend Breda				
Havenkwartier - De Strip	772	11.607	41	1.011
t Zoet - Haveneiland, gebiedsbudget en mobiliteitsbudget	2.469	8.000	11.713	23.757
Gasthuisvelden, herinrichting wegen en Seeligpark	248	248	248	1.850
Nieuwe Mark, fase 2 en 3	315	630	3.930	945
Bewaar erfgoed		450	1.800	450
Centrum Oost	592	1.617	1.023	7.980
Economische zaken, game hub	800			
Grondexploitaties bedrijventerreinen	330			
Subtotaal	5.526	22.552	18.755	35.993
Duurzaam wonen in Breda				
Aankoopprogramma strategische gronden	1.667	1.667	1.667	
Wonen, tijdelijke woningen en startersleningen	5.500	3.000	500	
Parkeren, fietsenstalling en vervanging betaalautomaten	1.900	3.000	3.250	3.250
Energietransitie	450			
Landschapsverbetering Singelstructuur	360	360	360	360
Realisatie ecologische hoofdstructuur	2.130	5.760	4.260	4.000
Van Gogh Nationaal Park	338	338	338	
Biodiversiteit. Beleidsdoelen droogte, hitte, wateroverlast en stikstof aanpak	7.176	1.908	2.356	2.987
Subtotaal	19.521	16.033	12.731	10.597
Basis op Orde				
Openbare ruimte: openbare verlichting		1.100	1.100	4.400
Openbare ruimte: wegen		450	2.250	2.984
Specifieke kunstwerken	180	180	180	1.656
Bomen	810	630	990	810
MFA Bavel			2.200	2.200
Vastgoedbeheer	970	900	450	450
Investeringen veiligheid	225	225	225	
Afvalservice	600	150	150	350
Subtotaal	2.785	3.635	7.545	12.850
Uitvoering				
Bedrijfsvoering		1.080	1.080	1.080
Wagenpark	1.225	6.160	6.464	5.970
Subtotaal	1.225	7.240	7.544	7.050
Totaal knelpunten en ontwikkelingen	29.057	49.909	47.025	66.940

HOE ZIET ONS WEERSTANDSVERMOGEN EN ONS RISICOPROFIEL ERUIT?

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn om de risico's op te kunnen vangen. Dit wordt bepaald door de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. De weerstandscapaciteit is opgebouwd uit de algemene reserve en de post onvoorzien.

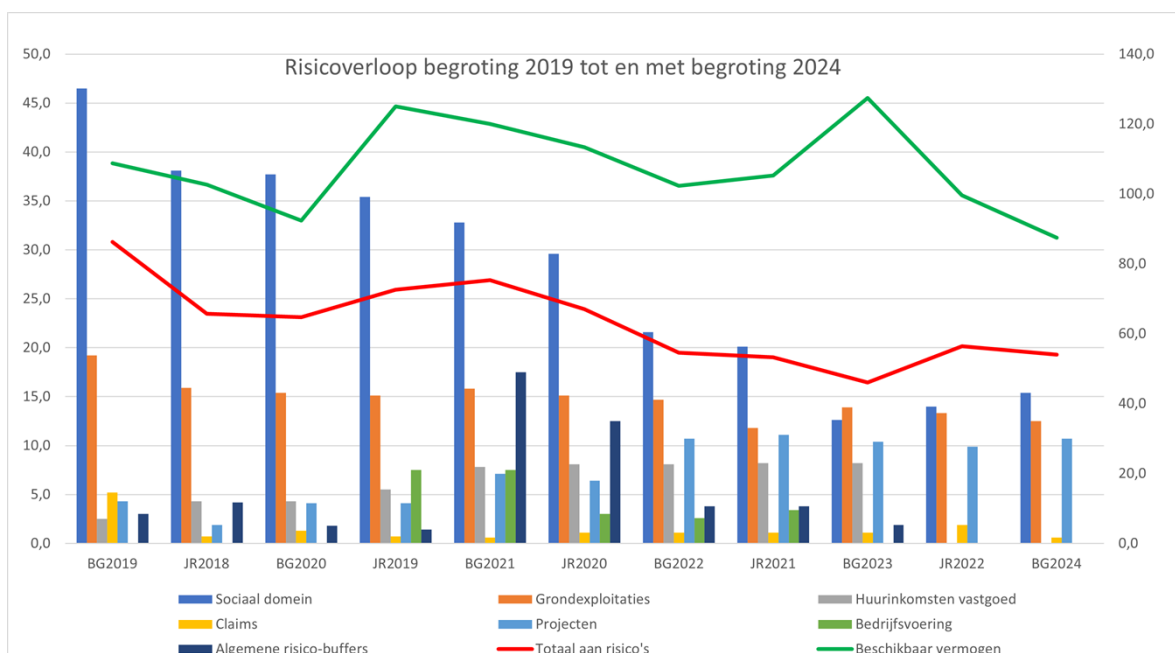
Bedragen x € 1 miljoen

	2024	2025	2026	2027
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	82,7	77,8	81,2	87,4
Risicoprofiel				54,0
Totaal vrij beschikbaar weerstandsvermogen				33,4

Risico's belemmeren ons in het bereiken van onze doelen. Daarom willen we de risico's in beeld hebben en zo goed mogelijk inschatten. Voor een stabiel financieel beleid reserveren we een deel van ons eigen vermogen (de reserves) om financiële risico's op te vangen.

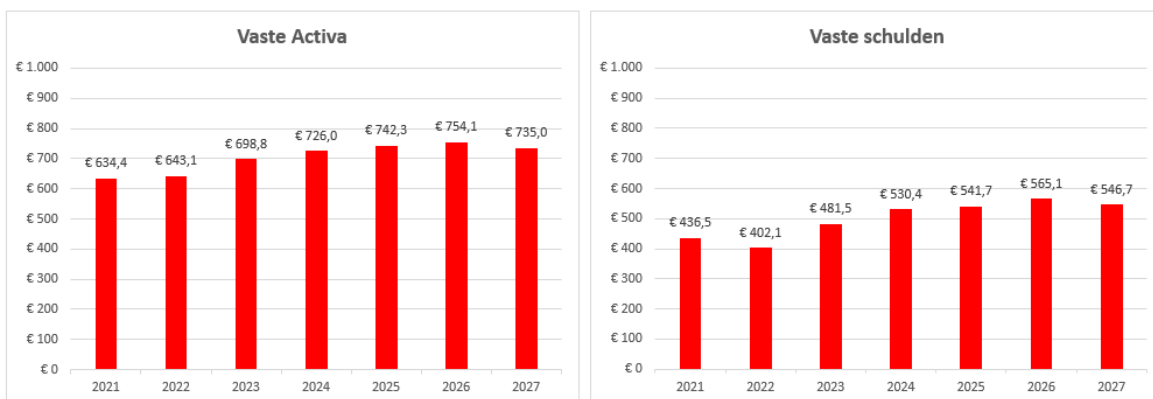
Het risicoprofiel in de jaarrekening 2022 (laatste risico-actualisatie) was € 56,4 miljoen. De in deze begroting geactualiseerde stand van zaken leidt tot een verlaging van het risicoprofiel met € 2,4 miljoen. De belangrijkste wijzigingen zijn als volgt. In het sociaal domein stijgt het risicoprofiel met € 1,4 miljoen. Voor jeugdhulp en Wmo worden nieuwe tarieven vastgesteld na vaststelling van de begroting. Het risico bestaat dat we contractueel meer moeten indexeren dan toegepast in de begroting. Het risicoprofiel van vastgoedontwikkeling daalt met € 0,8 miljoen door dalende risico in grondexploitaties die bijna afgerond zijn. Bij projecten in de stad stijgt het risicoprofiel met € 0,8 miljoen door het actualiseren van de risicoanalyses en beheersmaatregelen voor projecten in de stad, zoals het doortrekken van de Nieuwe Mark, Havenkwartier-De Strip en claims vanuit oude wijkontwikkelingsprojecten. Het geactualiseerde risicoprofiel komt daarmee uit op € 54 miljoen.

Om de risico's van € 54 miljoen af te dekken heeft de gemeente in 2027 € 87,4 miljoen beschikbaar. Het totaal vrij beschikbaar weerstandsvermogen is dan € 33,4 miljoen (€ 87,4 miljoen min € 54 miljoen). De ratio weerstandsvermogen (totaal beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door het risicoprofiel) komt uit op 1,5. Dit betekent dat als de risico's zich voordoen, we de beleidsuitvoering kunnen voortzetten. Bij de jaarrekening 2022 bedroeg het totaal vrij beschikbaar weerstandsvermogen € 41,8 miljoen en de ratio weerstandsvermogen 1,7.

WAT IS DE ONTWIKKELING VAN DE BALANSPOSITIES?

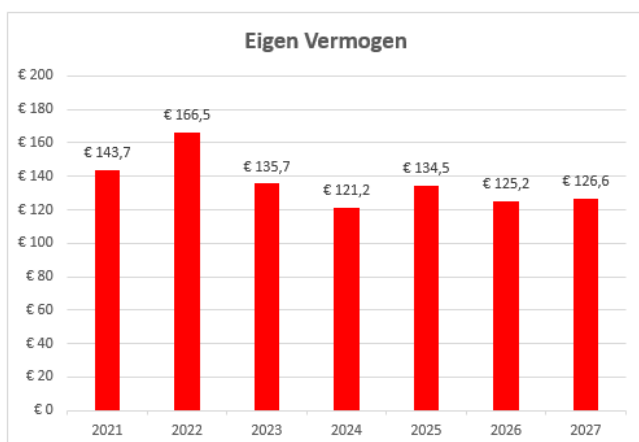
De balans geeft inzicht in de omvang van bezittingen van de gemeente Breda en hoe die bezittingen worden gefinancierd. De ontwikkeling van de reserves en de schuldpositie heeft invloed op de financiële positie van de gemeente. We zetten in op investeringen in de stad. Door deze investeringen nemen onze bezittingen toe. In onze financiële positie zien we dat terug in de stijging van de vaste activa. Alleen in het laatste jaar van de begroting zien we een daling optreden.

Met de toename van de investeringen zie we ook een toename van de vaste schulden. Door lagere begrote investeringen in 2026 dan de jaren ervoor zien we een afname van de vaste schulden in 2026. Wat voor deze ontwikkeling van belang is, is de beoordeling in hoeverre we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Dit wordt uitgedrukt in het kengetal de netto schuldquote. Deze ontwikkelt zich vanaf 2021 als volgt:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	60,84%	53,11%	65,41%	66,55%	69,98%	74,67%	72,67%
Gecorrigeerde netto schuldquote	40,59%	35,47%	48,28%	51,33%	54,99%	60,03%	58,70%

De bandbreedte voor de netto schuldquote ligt tussen de 0% en 100%. Het laat zien dat we, ook bij de stijging van de schuldpositie in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen.

Het eigen vermogen (bestaat uit algemene reserve, bestemmingsreserves en nog te bestemmen resultaat) neemt af. Inzicht in de omvang van de reserves (eigen vermogen) wordt ook wel geduid in het kengetal solvabiliteit. Deze ontwikkelt zich vanaf 2021 als volgt:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Solvabiliteitsratio	18,54%	21,07%	16,97%	14,65%	15,95%	14,64%	15,15%
Solvabiliteitsratio exclusief doorleningen	23,52%	26,11%	20,82%	17,69%	19,02%	17,27%	17,80%

Het kengetal solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding tussen het eigen vermogen (het totaal van algemene reserves en de bestemmingsreserves) en de totale balansomvang weer. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. De signaleringswaarde ligt op 20%. De solvabiliteitsratio daalt in 2024 door uitgave van middelen in de bestemmingsreserve.

Solide financiën

Kengetallen moeten in hun samenhang worden gezien. Het beschikbare weerstandsvermogen laat zien dat we in staat zijn onze risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen biedt zelfs ruimte om indien nodig of wenselijk een klein deel van de algemene reserve in te zetten voor andere doelen. De netto-schuldquote laat zien dat we in staat zijn om aan onze verplichtingen te voldoen. Voor de solvabiliteit hebben we aandacht. Ook is er sprake van een structureel sluitende begroting in 2024 en 2025. De combinatie van deze factoren laat zien dat onze financiën solide zijn.

TOTAALOVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000

Totaaloverzicht baten en lasten per programma	Jaarrekening 2022		Begroting 2023		Begroting 2024		Begroting 2025		Begroting 2026		Begroting 2027	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Programma's												
Vitaal en Sociaal Breda	383.227	157.089	402.225	160.796	411.837	174.644	382.495	153.532	372.475	152.980	368.368	150.739
Ondernemend Breda	81.098	19.039	87.262	15.707	84.577	11.765	79.187	8.381	81.076	10.702	74.641	4.040
Duurzaam wonen in Breda	45.904	33.116	56.599	33.421	70.602	51.028	47.856	29.602	44.583	29.144	41.153	25.694
Basis op orde in Breda	162.810	95.902	173.667	93.826	183.069	100.462	183.822	100.027	184.376	99.578	184.758	100.661
Totaal Programma's	673.038	305.146	719.753	303.750	750.085	337.899	693.361	291.543	682.510	292.404	668.919	281.133
Overhead	81.818	9.161	86.382	6.284	97.315	7.136	94.017	7.136	92.895	7.136	92.787	7.136
Algemene uitkeringen		435.466		427.970		454.032		475.500		454.161		461.785
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	3.202	39.024	3.074	40.535	3.528	40.773	3.528	41.600	3.528	42.473	3.528	43.177
Onvoorzien			775		1.000		1.000		1.000		1.000	
Overige algemene dekkingsmiddelen	6.487	-14	124		-236		13.032		27.930		41.454	
Saldo van de financieringsfunctie	3.936	5.476	3.815	4.912	1.282	4.484	1.282	4.306	-853	4.126	-1.240	3.943
Dividend		603		669		513		513		513		513
Vennootschapsbelasting	3.601		997		1.515		1.021		1.521		932	
Subtotaal programma's (incl. algemene dekkingsmiddelen,	772.082	794.861	814.920	784.121	854.489	844.836	807.241	820.598	808.531	800.814	807.379	797.688

overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien)												
Mutaties Reserves	22.524	17.050	17.057	52.724	10.833	20.496	19.336	7.603	12.837	9.400	10.950	2.500
Begrotingsaldo	794.607	811.911	831.977	836.845	865.322	865.332	826.577	828.201	821.368	810.214	818.330	800.187
Resultaat Jaarrekening	17.304											
Resultaat Begroting			4.868		10		1.624		-11.155		-18.142	

In bovenstaand overzicht is programma 5 ingevolge artikel 8 van het BBV nader uitgesplitst naar algemene dekkingsmiddelen (bestaande uit lokale heffingen, algemene uitkeringen, dividend, saldo van de financieringsfunctie en overige algemene dekkingsmiddelen), alsmede de kosten van overhead, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien. De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten die geen specifiek bestedingsdoel kennen. De belangrijkste daarvan zijn de uitkering uit het Gemeentefonds en de opbrengst onroerendezaakbelastingen (OZB). Daarnaast zijn er nog een aantal kleinere opbrengsten zonder specifiek bestedingsdoel.

